

Høgskulen på Vestlandet

Bacheloroppgave

ABLU-BACH15

Predefinert informasjon

Startdato:	18-05-2018 09:00	Termin:	2018 VÅR
Sluttdato:	25-05-2018 14:00	Vurderingsform:	Norsk 6-trinns skala (A-F)
Eksamensform:	Bacheloroppgave	Studiepoeng:	15
SIS-kode:	203 ABLU-BACH15 1 BOPPG 2018 VÅR		
Intern sensor:	Marit Frimannslund		

Deltaker

Navn:	Anita Skjerdal
Kandidatnr.:	16
HVL-id:	136950@hvl.no

Informasjon fra deltaker

Tittel *:	Huordan møter pedagogen toddleren i leken inne?
Antall ord *:	8927
Navn på veileder *:	Marit Frimanslund

Tro- og loverklæring *: Ja

Jeg bekrefter at jeg har Ja
registrert oppgavetittelen
på norsk og engelsk i
StudentWeb og vet at
denne vil stå på
vitnemålet mitt *:

Jeg godkjenner avtalen om publisering av bacheloroppgaven min *

Ja

BACHELOR

ABLU 2014 – 2018

KANDIDAT NUMMER 16

MEDVIRKNING OG TODDLERKULTUR

“Hvordan møter pedagogen toddleren I leken inne?”

Liten? Jeg?
Langt ifra
jeg er akkurat stor nok.
Fyller meg selv helt
på langs og på tvers
fra øverst til nederst
er DU større enn deg selv
kanskje?

(Inger Hagerup)

Sammendrag

I denne bacheloroppgaven har jeg valgt å ta for meg møtene mellom pedagogen og toddleren i leken inn, min problemstilling er som følger ”hvordan møter pedagogen toddleren i leken inn?”. Dette temaet har jeg valgt siden jeg erfarer at de minste barna tilbringer store deler av dagen sin inne i barnehagen.

På alle områder og stort sett hele tiden så er det leken det handler om for de små barna. Leken kan sees på som en normaltilstand hos dem, det innebærer at når og om omgivelsene gir dem mulighet så griper barna anledningen til å leke (Askland og Sataøen, 2013, s. 79).

Når man ser hvor viktig leken er for barna, så blir det også viktig å se på hvordan vi som voksne møter barna i leken.

I denne oppgaven er mine funn basert på en kvalitativ metode, hvor jeg tok i bruk observasjon for å finne mine data. I gjennomføringen så tok jeg i bruk deltagende observasjoner, og jeg gjennomførte totalt fire observasjoner. Jeg valgt å gjennomføre observasjonene både på avdelingen og i barnehagens fellesrom, og gikk for å ta to observasjoner på hver av plassene.

Mitt formål og det jeg ønsket å oppnå med denne oppgaven, var å tilegne meg mer kunnskap om de yngste barna i barnehagen og å bli mer bevisst på hvordan jeg kan møte barna på en positiv måte i leken.

Innholdsfortegnelse

1.0	Innledning	4
1.1	<i>Begrepsavklaring</i>	4
2.0	Kunnskapsgrunnlag	6
2.1	<i>Styringsdokumenter</i>	6
2.2	<i>Teori</i>	6
2.2.1	Medvirkning	7
2.2.2	Toddlere	7
2.2.3	Lek	8
2.2.4	De små barnas vennskap	10
2.2.5	De voksnes holdninger, normer og regler	11
3.0	Metode	12
3.1	<i>Valg av metode</i>	12
3.2	<i>Valg av informanter</i>	13
3.3	<i>Observasjon</i>	13
3.3.1	Deltagende observasjon	14
3.4	<i>Etiske hensyn</i>	15
4.0	Analyse av funn	16
4.1	<i>Observasjon fra avdeling</i>	16
4.2	<i>Observasjon på fellesrom</i>	17
4.3	<i>Sammenligning av avdeling og fellesrom</i>	17
5.0	Drøfting av mine funn	19
5.1	<i>Barna blir stoppet</i>	19
5.2	<i>Begrunnelser blir gitt</i>	22
5.3	<i>Variabel fleksibilitet i forhold til leker</i>	23
6.0	Avslutning	25
	Litteraturliste	26
	Vedlegg	28

1.0 Innledning

Etter at jeg i mange år har jobbet i barnehage og har de siste syv årene jobbet på en småbarns avdeling, så valgte jeg i mitt siste studieår å ta en fordypning om de yngste barna i barnehagen. Mitt valg av fordypning kom av at jeg følte at det generelt var lagt lite vekt på de yngste barna i barnehagen gjennom studiet. Dette var noe jeg ville få mer kunnskap om, slik at jeg som pedagog kunne få en større forståelse for deres væremåte.

Mine erfaringer er at de yngste barna i barnehagen er mindre ute i løpet av dagen enn de større barna, dette kommer gjerne av at en småbarns avdeling har andre rutiner enn på en avdeling med større barn. De små barna har veldig ofte en annen rutine når det kommer til måltid, grunnen til dette kommer som oftest av at de skal sove. Slik jeg erfarer det er at det kan variere veldig når på dagen barna har behov for å sove. Det vil også kunne være barn som sover to ganger for dagen, dette vil kunne påvirke rutinene og føre til at dagene på en småbarns avdeling vil se noe annerledes ut enn dagene på en stor barns avdeling.

I forhold til at jeg erfarer at de små barna har mindre utetid enn de større barna i barnehagen så er mitt utgangspunkt for denne oppgaven å se på hvordan vi som voksne møter toddleren i deres lek inne.

Formålet med denne oppgaven er at jeg har et ønske om å bli mer bevist på hvordan jeg kan møte barna på en god måte og for å tilegne meg mer kunnskap om temaet de yngste barna i barnehagen, slik at jeg kan ta dette med meg tilbake til barnehagen. Jeg håper at denne oppgaven vil kunne komme til nytte for andre som jobber i barnehagen, slik at de også kan øke bevisstheten rundt hvordan de møter barna i leken

Min problemstilling lyder derfor som følgende *"Hvordan møter pedagogen toddleren i leken inne?"*.

Mine observasjoner er foretatt i den barnehagen som jeg jobber i til daglig.

I denne oppgaven så har jeg valgt å starte med en begrepsavklaring, deretter så vil jeg redegjøre for styringsdokumenter og teori som jeg har brukt som utgangspunkt for min oppgave. Det neste jeg tar for meg er en metode del, hvor jeg sier noe om hvilke metode jeg har brukt for å innhente datamateriale. Avslutningsvis vil jeg analysere mine funn og deretter drøfte funnene mine opp mot teori.

1.1 Begrepsavklaring

I min problemstilling har jeg valgt å bruke begrepet pedagogen. Dette begrepet har jeg valgt å bruke på alle de ansatte i barnehagen da jeg tenker at det ikke har en hensikt å se på de ulike

utdanningsnivåene blant de ansatte i barnehagen når det kommer til hvordan de forholder seg til barna i leken.

Toddleren er et annet sentralt begrep som jeg har i min problemstilling.

Den som stammer og går er den norske betydningen av det engelske ordet toddler . Betegnelsen toddler omfatter de barna som er under tre år (Haugen, Løkken og Røthle, 2013, s. 13).

Ut i fra denne definisjonen som Løkken har på toddleren, så har jeg i denne oppgaven tatt et valg om å begrense meg til barna i alderen 1 – 3 år, dette har jeg valgt å gjøre siden barna stort sett runder ett år når de starter i barnehagen. Dermed blir det pedagogens møte med disse barna jeg har anledning for å observere.

Jeg bruker også begrepet lek i min problemstilling, og har i denne oppgaven valgt å forholde meg til leken inne. Dette er noe har jeg bevisst tatt et valg på, da jeg erfarer at toddleren tilbringer mye av tiden sin inne i barnehagen.

I barnehagen så skal leken ha en sentral plass, og egenverdien til leken skal anerkjennes. I forhold til lek så sier Rammeplanen (2017, s. 20) at barnehagen skal gi rom for og inspirer til ulike typer lek både inne og ute.

2.0 Kunnskapsgrunnlag

Etter å ha satt meg inn i relevante styringsdokumenter og teorier på temaet medvirkning, og teorier på temaene om toddleren, vennskap og lek, så vil jeg her presentere hvilke styringsdokumenter og teorier jeg har valgt å bruke som utgangspunkt i denne bacheloroppgaven.

2.1 Styringsdokumenter

Rammeplanen er et styringsdokument alle som jobber i barnehagen har tilgang til uansett utdanningsnivå. Derfor kan det være relevant for min oppgave og min problemstilling å se hva rammeplanen sier om medvirkning.

Barnas ulike uttrykksformer er noe som barnehagen skal være bevisste på, og legge til rette for medvirkning som er tilpasset barnas erfaringer, de individuelle forutsetningene, alder og barnas behov (Rammeplanen, 2017, s. 27).

De yngste barna har rett til å få gitt uttrykk for hva de synes om sine egne vilkår selv om de gjerne kommuniserer på andre måter enn med det verbale språket (Rammeplanen, 2017, s. 27).

Bae (2012, s. 35) viser til barnekomiteen sin fortolkning av artikkel 12– om barns rett til deltakelse. Den sier noe om barns nonverbale kommunikasjon og lek, og at det er nødvendig at vi har respekt for dette. Siden dette er måter de små barna kommuniserer på før og eventuelt i tillegg til verbal språket for å formidle sine preferanser, sin forståelse og sine valg. En rettighet som er kommet for å bli er barns rett til medvirkning, dette er en rettighet som er nedskrevet både i Fns barnekonvensjon og i menneskerettighetskonvensjonen. Dette medfører at vi her i Norge må ta hensyn til denne rettighet til barna på lik linje med andre land som har sluttet seg til konvensjonene (Bae, 2012, s. 13).

2.2 Teori

I denne delen så vil jeg presentere ulike teorier som vil kunne være relevant i forhold til min problemstilling ”hvordan møter pedagogen toddleren i leken inne?”. jeg har valgt å ta utgangspunkt i teorier om medvirkning, toddleren, lek, de små barnas vennskap og de voksnes holdninger, normer og regler. Dette er temaer som jeg mener vil være nyttig å ha noen kunnskaper om for å kunne få en forståelse for toddlerens handlinger og væremåte. Når det kommer til de voksnes holdninger, normer og regler, så vil dette kunne være relevant siden denne oppgaven handler om hvordan pedagogen møter toddleren i leken inne.

2.2.1 Medvirkning

For å ha respekt for måten barna uttrykker sine valg og opplevelser på, så krever det mer enn at barna får velge mellom alternativer som vi som voksne har forhåndsbestemt (Bae, 2012, s. 19).

Når barna har rett til å uttrykke seg om den daglige virksomheten i barnehagen, så handler det om å la barna få ytre seg om sine oppfatninger og opplevelser om det de tar del i og det de er en del av. For at barnas ytringer skal ha noe å si, så må noen legge merke til, lytte til og respondere på dem (Jansen, 2013, s. 24).

I barnehagen så innebærer medvirkning mer en å få delta i aktiviteter som er bestemt og planlagt av de voksne. Det innebærer at personalet må ta barnas kommunikasjon og meninger med i planleggingen og gjennomføringen av aktiviteter (Jansen, 2013, s. 26)

De små barna deltar aktivt i sitt hverdagsliv og de skaper seg øyeblikk av latter, moro og trivsel ved at de spontant tar ting de har for hånden og omdanner dem til sitt eget formål. Ytringsfrihet og medvirkning kan gjennom lek som setting gjøre at barna kan skifte posisjoner og bevege seg mellom ulike realiteter (Bae, 2012, s. 49)

Om det lekende samspillet mellom barna defineres som medvirkning og ytringsfrihet, så vil de ansatte i barnehagen bli utfordret til å ha en holdning som er tolerant ovenfor barnas humor og til deres lekende ytringer (Bae, 2012, s. 50).

Medvirkning er hverken et program eller en metode som de ansatte slavisk skal følge for å sikre barnas rett til medvirkning. Men det er gjerne mer en måte å leve praksiser på enn konkrete handlinger (Nyhus, 2013, s. 64).

Hvordan de voksne fanger opp, tolker, forstår og svarer på barnas uttrykk er avgjørende for hvordan barna kan få være med på å påvirke sitt liv i barnehagen (Nyhus, 2013, s. 60).

2.2.2 Toddleren

Hvis man ser på de minste barnas sosiale omgang, så kan man i bokstavelig og i overført betydning si at den hviler utpreget på et kroppslig grunnlag. Et av hovedpoengene her er at den kroppslige samhandlingen som er mellom barna har en mening og er meningsfull for dem (Løkken, 2004, s. 17).

En ekte toddler er en som spontant utnytter rommet og situasjonen som de er i ved å omforme

det til måter de kan uttrykke seg på (Løkken, 2013, s. 36).

Løkken(2004, s. 128 - 131) sier noe om hvilke måter toddleren bruker når de hilser på hverandre eller hilser hverandre velkommen på, disse måtene deler hun inn i to kategorier. Dette er hilsninger på avstand og hilsning på nært hold. Når toddleren hilser hverandre velkommen på avstand, så er det gjerne ved bruk av kroppslige bevegelser, ved å si vedkomnes navn, ved å vise frem leketøy eller smil og latter. Når Løkken snakker om hilsninger på nært hold så dreier dette seg gjerne om å tilby hverandre leketøy, eller å stille seg nært inntil kroppen eller ansiktet, eller de klapper, klemmer og omfavner det nyankomne barnet. Dette kaller Løkken for toddlerstilige hilsninger. Når Løkken (2004) snakker om toddlerkulturen, så sier hun at dette er en kultur som oppstår og som over tid bygges opp av 1 og 2 åringene gjennom den daglige sosiale omgangen i barnehagen (Løkken, 2004, s. 15). Gjennom sin kroppslige omgang så viser ett- og toåringen at de forstår hverandres mening og hensikt i forhold til deres lek, mer en via en verbal samtale (Løkken, 2004, s. 22). På en eller annen måte så er de små barna i stadig bevegelse. Det er ikke bare i barnas væremåte og lek at dette er typisk, men det er særlig typisk også i måten barna er sammen på (Løkken, 1996, s. 20).

Fokuset som man tidligere hadde på småbarnet som sårbart og mangelfullt er nå flyttet vekk, og barnet blir betraktet som aktivt og kompetent. Dette innebærer blant annet den kompetansen barnet har til å gå inn i relasjoner med jevngamle og deres evne til lek (Torsnes, 2016, s. 233).

For å kunne forstå og tolke en opplevelse så må barnet selv ha opplevd med kroppen sin, den direkte opplevelsen av å kjenne på ting selv kan ikke erstattes med at personalet forteller dem hvordan noe oppleves eller fungerer (Kibsgaard og Sandseter, 2013, s. 72).

2.2.3 Lek

Hvordan vi ser på og forstår lek vil hele tiden endre seg. Alle har vi selv lekt, så jeg tenker at her vil våre erfaringer til lek ha noe å si i forhold til hvordan vi som voksne ser på og anerkjenner leken.

For at noe skal kalles lek, så må leken til barnet dreie seg rundt noe de kan leke med, det kan være en lekekamerat eller en gjenstand (Røthle, 2013, s. 123).

Gjennom leken så får relasjonen mellom barna fullt spillerom. Samtidig som at det er gjennom leken de blir kjent med hverandre, og det er her vennskapsbånd blir etablert. For de små barna er det leken det handler om stort sett hele tiden og på alle områder. Man kan se på

leken som en normaltilstand for barn i utvikling. Dette innebærer at når omgivelsene gir dem muligheten så griper barna anledningen til å leke (Askland og Sataøen, 2013, s. 79).

Det er fra barnet selv at drivkraften til å leke kommer, og det som er med på å gi drivstoff er lekeprosessen. Lysten til å leke må komme fra barnet selv, man kan ikke tvinge dem (Askland og Sataøen, 2013, s. 79 – 80).

For barna så er leken på mange områder en arena for læring, og leken har utspring i hvordan de ser på muligheten for aktivitet i omgivelsene og i interessene til barna (Kibsgaard og Sandseter, 2013, s. 72).

Gjennom barnas impulser til bevegelse og lekehandlinger så får leken utspring, den formes og skapes. Både når barna imiterer hverandre, og når de bygger på de lekende innspillene til hverandre og når de presenterer sine egne uttrykk for hverandre. For barna kan lekens uttrykk bli en representasjon av inntrykkene fra den kulturelle hverdagen og omgivelsene (Wolf, 2014, s. 20).

Det kan virke som at de minste barna ser ut til å være glade i gjentakelser. Dette kan ha en sammenheng med barns erfaringer og at de utvikler en forventning til hva som skjer.

Gjentakelse kan også innebære en form for trygghet og glede (Wolf, 2014, s. 33).

Mange muligheter med hensyn til steder å leke og ting å leke med vil åpne seg på grunnlag av barnas evne til å forestille seg og ved at de utforsker omgivelsene (Wolf, 2017, s. 72). Videre sier hun at barna møter steder og ting på en måte som er mer åpne, leken og utfordrende enn hvordan en ansatt i barnehagen gjør det, fordi at for barna så er verden fortsatt utforsket og forholdsvis ny (Wolf, 2017, s. 72).

De små barna kan skape lek i en hver situasjon og ikke bare i de situasjonene som blir definert som frilek, leken kan også forekomme i rutinesituasjonene til barnehagen. leken til barna om å føle glede og lykke, samt å ha det bra (Drugeli, 2017, s. 62).

Barna får gitt uttrykk for seg selv i samhandling med andre gjennom lek og bruk av ulike lekearenaer. Sosiale normer kan utvikles gjennom regellek, sanglek og spill, dette er viktig i forhold til å utvikle etikk og moral. Leken er sosial, og barna skaper og utvikler barnekulturen med sin kroppslige væremåte, deres humor, latter og kreativitet (Kibsgaard og Sandseter, 2013, s. 71).

De små barnas meninger, intensjoner og følelser kommer til syne gjennom bevegelser og kroppslige uttrykk som ofte er lekende. Det er ved kroppslige, sanselige og lekende opplevelser at de små barna blir kjent med seg selv og verden rundt dem, ved at de utforsker, erkjenner, uttrykker og erfarer (Wolf, 2014, s. 98).

Når de yngste barna i barnehagen forhandler i leken, så kan dette forstås som en sosial og kulturell handling. Og at disse forhandlingene er en måten som barna bruker for å forsøke å skape en felles forståelse for leken (Alvestad, 2012, s. 53).

I barnehagen bør det fysiske miljøet være utformet slik at barna får lyst å bruke kroppen sin, og at det gis mulighet til å klatre, løpe, hoppe og så videre. Dette er muligheter barna trenger både inne og ute, på denne måten kan barna oppfordres til og få lyst til å være fysisk aktive (Drugeli, 2017, s. 77).

For barna på et og to år, så er det mulighetene som materialene kan gi som er det interessante. Det er de sansemotoriske handlingene som blant annet å smake, forandre, Løfte og kjenne er det som appellerer til de yngste (Bakke, 2013, s. 248).

Hvis man definerer det lekende samspillet som et potensielt rom for medvirkning og ytringsfrihet, så vil personalet bli utfordret til å ha en tolerant holdning til humor og de lekende ytringene (Bae, 2012, s. 50). Videre sier Bae (2012, s. 50 – 51) at dette krever at personalet og førskolelæreren er beviste at barna bruker lekende uttrykksformer i ulike situasjoner, og det forutsetter også at vi er bevisste på at de lekende ytringene ikke alltid er ”søte eller ”riktige” fra den voksnes perspektiv.

For de minste i barnehagen vil det ha særlig betydning å kunne få være i fysisk aktivitet inne. De har mindre aksjonsradius en de store barna, derfor trenger ikke de fysiske elementene, høyden og flatene være like store for at den fysiske leken skal være stimulerende. Her kan stolene klatres på, bordet kan hoppes fra og man kan løpe i gangen (Hagen og Sandseter, 2013, s. 323 - 324).

2.2.4 De små barnas vennskap

For at det skal oppstå vennskap mellom mennesker så er møtet veldig essensielt. En arena der barn flere ganger gjennom dagen og regelmessig kan møtes er i barnehagen. Det er gjennom disse møtene barna får mulighet til å bygge seg vennsksrelasjoner (Greve, 2009, s. 94).

Videre sier Greve (2009) at det blir vanskelig å snakke om vennsksrelasjoner dersom ikke barna får en opplevelse av et felles vi, da dette vil være en erfaring som blir levende for barna. Vennsksrelasjoner mellom små barn er i stadig endring og utvikling, man kan derfor si at de små barna har et prosessuelt forhold til vennskap (Askland og Sataøen, 2013, s. 75).

Videre sier de at hos de små barna så bygger hovedsakelig vennskapet seg rundt felles aktiviteter i leken. Og at de får felles erfaringer, et felles ståsted og et felles språk, og at dette vil styrke de båndene i vennskapet som alt er etablert.

2.2.5 De voksnes holdninger, normer og regler

I barnehagen kan leken bli påvirket av personalet på ulike måter. Personalet kan både være med på å hindre leken, men de kan også legge til rette for og skape muligheter for lek. De kan også påvirke leken ved at de nedtoner noen former for lek og oppfordre til andre former for lek (Wolf, 2015, s. 33).

Hva vi som personal oppfatter som lek henger også sammen med vår forståelse for hva lek er. Hvilket syn og kunnskap vi har vil være en del av vår virkelighetsoppfatning, og dette kan påvirke hvordan vi ser på leken (Wolf, 2015, s. 33). Om personalet forstår leken som en livsform som er grunnleggende for barna, som deres måte å uttrykke seg på, så kan vi på en måte som er ydmyk og lydhør møte barnas lekende væremåte (Wolf, 2015, s. 33).

Hvordan vi ser på leken vil være avgjørende for valgene vi tar, og på hvilken måte vi skaper vilkår for lek i barnas omgivelser, og hvordan vi forholder oss og handler i forhold til leken som utspiller seg (Wolf, 2017, s. 18).

For at man skal ivareta og fremme leken til barna så innebærer det å ha et avslappet forhold til grenseoverskridelser, og at man ser på leken som endel av vår tilstedeværelse og væren (Wolf, 2017, s. 83)

Holdningene de voksne har til leken er avgjørende. I tillegg til egne erfaringer fra sin egen barndom, så trenger man en felles forståelse for leken blant personalet. For å unngå å ødelegge leken, må man kunne forstå og se uttrykkene som kommer til syne i leken (Røthle , 2013, s. 136).

I de fleste barnehager finnes det uttalte og ikke uttalte normer og regler for hvilke kroppslige uttrykk som godtas og ikke godtas, eller for hva som er ønsket. Man vil også kunne finne føringer og forventninger for hvilke kroppslige relasjoner som er akseptable og ønskelige mellom barna, og hva som ikke er det (Moser, 2013, s. 84).

Noe som kan forsterke eller svekke den institusjonelle kulturen i barnehagen er personalets ulike verdier, holdninger eller deres ”romslighet” (Moser, 2013, s. 84).

3.0 Metode

I denne delen av oppgaven min vil jeg presentere hvilken metode jeg har tatt i bruk for å samle inn informasjon rundt temaet som jeg har valgt å skrive om. Når det kommer til metode, så handler det om hvordan man prøver å avdekke eller tilnærme seg verden (Jacobsen, 2015, s. 16).

3.1 Valg av metode

Metode kan man skilles i to kategorier, den kvalitative og den kvantitative metoden. Når man ser på disse to metodene, så er en av hovedforskjellen på disse fleksibilitet. De kvantitative metodene er lite fleksibel, da deltakerne i en spørreundersøkelse for eksempel blir stilt de samme spørsmålene og de blir stilt i samme rekkefølge, og svaralternativer er oppgitt på forhånd (Christoffersen og Johannessen, 2012, s. 17).

Den kvalitative metoden er mer fleksibel, det vil si at det er en større grad av spontanitet og tilpasning mellom forskeren og deltakere i interaksjonen (Christoffersen og Johannessen, 2012, s. 17).

Jeg har i mine undersøkelser valgt å gå for en kvalitativ undersøkelse, og vil foreta min datainnsamling i form av observasjoner. Dette har jeg valgt siden jeg ønsker å finne ut av hvordan pedagogen møter toddleren i leken inne. For min del vil det være mer nyttig å oppleve og selv se hvordan disse møtene er, i motsetning til om jeg hadde utført intervjuer og blitt fortalt hvordan disse møtene er.

Et spørsmål som fort dukker opp når man gjennomfører kvalitative undersøkelser er hvor mange enheter man bør ha. Dette gjelder både når det kommer til hvor mange intervjuer som bør foretas, antall observasjoner man skal gjennomføre eller hvor mange fokusgrupper man skal ha (Jacobsen, 2015, s. 192). Her blir det ikke gitt noe enkelt svar, men ofte så blir det sagt at man kan stoppe å innhente data når det oppstår en metning av informasjon. Det vil si at man ikke får inn noe mer eller ny informasjon om man gjentar et intervju eller en observasjon (Jacobsen, 2015, s. 192 – 193). I forhold til min oppgave så tror jeg at jeg kunne ha gjennomført en god del flere observasjoner, og allikevel kunne jeg nok gjerne funnet eller sett flere ting. Men jeg har valgt å begrense meg til å gjennomføre fire observasjoner, dette valgte tok jeg i forhold til at jeg har begrenset med tid for gjennomføring og analysing av observasjonene. I forhold til undersøkelsene jeg skal gjennomføre, så har valget mitt falt på at jeg vil gjennomføre to observasjoner på avdelingen og to observasjoner på fellesrommet til

barnehagen. Observasjonsmetoden jeg har valgt å ta i bruk i denne oppgaven er deltagende observasjon.

3.2 Valg av informanter

Da jeg skulle velge ut informanter til denne oppgaven, så var det viktig for meg at disse jobbet med de minste barna i barnehagen, altså toddleren. Etter å ha snakket med styrer i barnehagen og min egen pedagogiske leder, så valgte jeg å spørre de andre på avdelingen som jeg til daglig jobber om de var interessert i å være mine informanter til denne oppgaven. De ansatte på avdelingen sa seg villige til å delta. Avdelingen som jeg jobber på består av en pedagogisk leder, to assistenter og en barne- og ungdomsarbeider, pluss meg som for tiden jobber som pedagog 2. Det er ulikt hvor lang erfaring de ansatte har med å jobbe i barnehage, det er alt fra 6 – 20 år.

I den barnehagen jeg har observert i så har alle fått utdelt rammeplanen og de har fått avsatt tid for å sette seg inne i den.

3.3 Observasjon

Observasjon kan skilles i ulike typer observasjoner, man deler disse i åpen observasjon og skjult observasjon. Dette går ut på om den som blir observert vet om det eller ikke (Jacobsen, 2015, s. 166). Under en skjult observasjon så vet ikke personen om han eller hun om de blir observert og har av derfor ikke noen grunn for å opptre unormalt, dette kan være til fordel for observatøren. Men å foreta skjulte observasjoner kan gi oss etiske problemer, er det riktig å observere mennesker som ikke har gitt oss sin godkjenning for å bli observert (Jacobsen, 2015, s. 166).

En observasjon handler om å registrere menneskers eller grupperes adferd (Jacobsen, 2015, s. 165).

For å foreta en systematisk innsamling av data under en observasjon, så kreves det at observasjonen har et fokus. Det vil si at noe settes i sentrum og man velger å se bort fra andre forhold (Postholm og Jacobsen, 2012, s. 50).

Når man tar i bruk observasjon som metode så vil det si at man som forsker må gå inn i, være tilstedeværende i og til slutt forlate felten (Christoffersen og Johannessen, 2012, s. 66).

Ved å gjennomføre observasjoner, så kan vi innhente data som sier noe om mennesker sin atferd, aktiviteter eller handlinger, samt organisatoriske prosesser eller mellommenneskelige samhandlinger (Christoffersen og Johannessen, 2012, s. 61).

Under en observasjon så ha vi stort sett fokuset på handlinger, det vil si hva det er personene gjør (Postholm og Jacobsen, 2012, s. 50).

Observasjoner kan deles inn i to kategorier, disse er i deltagende og ikke - deltagende observasjoner, det som skiller disse er at i en deltagende observasjon så deltar observatøren på lik linje som med den man observerer. I en ikke – deltagende observasjon, så holder observatøren mer avstand til den eller det de observerer (Jacobsen, 2015, s. 167).

3.3.1 Deltagende observasjon

En svak side ved deltagende observasjon, er at observatøren kan påvirke resultatet, noe som vil være med på å gjøre at påliteligheten vil synke (Jacobsen, 2015, s. 167).

Jeg har valgt å gå for en deltagende observasjon når jeg skulle forta mine observasjoner, dette valget har jeg tatt på grunnlag av at jeg kjenner både de voksne og barna fra. Og med det utgangspunktet så ville det for meg ha blitt unaturlig å ikke kunne være i samhandling med dem. Under mine observasjoner så er det de voksne i barnehagen jeg har valgt å observere, for å se hvordan de samhandler eller møter barna i leken inne.

En sterk side ved å foreta deltagende observasjoner på egen avdeling, er at man kjenner personene som man observerer. Ved at man kjenner personene man observerer fra før, så vil man lettere kunne oppdage om de under observasjonene endrer oppførsel eller måten de handler på i forhold til hvordan de er til vanlig.

Det vil også kunne være svake sider ved å gjennomføre deltagende observasjon på egen avdeling, en av dem kan være at man kan påvirke situasjoner i observasjonen for å få det resultatet man ønsker.

Mine observasjoner er gjort i den barnehagen og på den avdelingen som jeg til daglig jobber, jeg har også fått lov til å foreta observasjonene i arbeidstiden min. Det som kan være positivt ved å forta observasjonene på egen avdeling er at jeg kjenner de som jobber der fra før av, og har en viss innsikt i hvordan de er som pedagoger. Jeg vil her kunne se om de plutselig har en forandring i hvordan de oppfører seg eller handler i møte med barna. Det kan også ha negative sider ved å gjennomføre en observasjon i egen barnehage, og det kan være at jeg

kunne for eksempel endret funnene mine i den retning som jeg ønsker for å få det resultatet som jeg ville ha. Om jeg hadde valgt å gjøre dette så ville funnene mine blitt falske. Til mine informanter så ga jeg en forklaring på at jeg som observatør ville ta en deltagende rolle i observasjonene. Informantene mine fikk også beskjed om at det jeg fant ut av under mine observasjoner kun ville bli brukt i denne oppgaven. I forhold til mine observasjoner så avtalte jeg med de voksne på avdelingen at jeg kunne forta observasjonene uten at de viste om når de ble gjort, altså en form for skjult observasjon. Vi avtalte også at de skulle få lese igjennom dem og godkjenne dem etter at de var gjennomført. De fikk på denne måten en mulighet til å for eksempel si ifra om de ikke ønsket at jeg skulle bruke den eksakte observasjonen, og heller gjennomføre en ny observasjon. Valget jeg tok her ble gjort for å øke troverdighet i mine observasjoner.

3.4 Ethiske hensyn

I forkant av mitt arbeid, så snakket jeg først med styrer og min pedagogiske leder i barnehagen om hva det var jeg ville observere og hvorfor. Deretter snakket jeg med de ansatte på avdelingen min. De fikk et innblikk i hva det var jeg ville observere, og de sa seg villig til å være mine informanter. Videre så delte jeg ut samtykke skjema, og forklarte til mine informanter at både barnehagen og de som deltok ville bli anonymisert i oppgaven min. Jeg presiserte at det var frivillig å delta og at de som informanter hadde mulighet til å trekke seg underveis i min undersøkelse.

I min problemstilling så kaller jeg alle de voksne i barnehagen for pedagogen, men jeg har gitt dem fiktive navn i mine observasjoner og i min drøfting.

4.0 Analyse av funn

I dette kapittelet vil jeg presentere de funn jeg har gjort meg under mine observasjoner. De ansatte som er observert blir kalt for pedagogen, dette har jeg valgt å gjøre for å opprettholde deres anonymitet og siden begrepet pedagogen er sentralt i min problemstilling. Jeg har valgt å gjennomføre fire observasjoner, jeg har også valgt å dele inne mine observasjoner ut i fra hvor jeg foretok dem. Jeg tok i forkant et valg på at jeg ville foreta to av observasjonene på avdelingen og de to andre ville jeg foreta på fellesrommet i barnehagen. Siden jeg ser gjennom mine observasjoner at det er forskjellig hvordan pedagogene møter barna i leken når de er på avdelingen og når de er på fellesrommet, så har jeg valgt å dele analysen min inn i tre kategorier. Disse kategoriene er: Observasjon fra avdeling, observasjon fra fellesrom og sammenligning av avdeling og fellesrom.

4.1 Observasjon fra avdeling

I den første observasjonen (observasjon 1) som ble gjort på avdelingen så legger jeg merke til at når barna starter å løpe, så stopper pedagogen løpingen der den foregår men legger til rette for at barna kan få løpe en annen plass. Her snakker hun med barna og følger dem ut i garderoben hvor hun legger til rette for at de kan få løpe. Her virker det som at det også er greit for pedagogen at barna tar lekene med seg andre plasser enn der leken i første omgang startet. Jeg legger også merke til at den ene pedagogen legger til rette for at barna kan få klatre på stolene. Og når hun ber barna om å heller klatre på de små stolene istedenfor på tripp trapp stolene, så forklarer hun dem at det er fordi hun er redd for at de kan falle ned fra tripp trapp stolene og slå seg.

I den andre observasjonen (observasjon 2) som ble gjort på avdelingen, var det i utgangspunktet ikke lagt til rette for at barna kunne løpe eller være kroppslige, men at det skulle være rolige aktiviteter på starten av dagen. Men når barna gikk ut i garderoben for å ønske et nyankommet barn velkommen og de starter å løpe mellom avdelingen og garderoben, så fanger den ene pedagogen dette opp og legger til rette for at barna kan få løpe inne på det lille rommet til avdelingen. Også i denne observasjonen så stopper pedagogen løpingen der den forgår, men hun henviser dem til en annen plass hvor de får lov til dette. I denne observasjonen så begrunner pedagogen til barna at siden det er så mange som blir levert på denne tiden, så vil hun ikke ha løpingen mellom avdeling og garderobe. Her ble det lagt til rette for barnas ønsker og de kunne få utspring for sine behov.

Jeg vil si at fellesnevner i mine to observasjoner på avdelingen er at løpingen blir gjerne stoppet der den forgår, men barna blir vist til andre plasser på avdelingen hvor det blir lagt til rette for at de kan få fortsette løpingen sin.

4.2 Observasjon på fellesrom

I observasjonene som er blitt gjort på fellesrommet, så ser jeg at det er en gjenganger at barna blir stoppet hver gang de starter å løpe (observasjon 3). Når de er på fellesrommet så opplever jeg at det ikke blir lagt til rette for at de kan få løpe. De blir fortalt at når de er på fellesrommet så er det regler som sier at de ikke skal løpe der, og at de heller kan løpe når de skal ut. Men barna blir ikke fortalt hvorfor de har denne reglen angående løping. Jeg legger også merke til at når barna finner seg biler, så blir de vist tilbake til bilkroken om de tar disse med utenfor sonen som er tilvist for biler. Det samme gjelder for når barna tar ut kjøkkenutstyret for å dekke på ett av de store bordene (observasjon 3). Men at det blir godtatt at barna går på tur rundt i rommet med dukkevognene, men også her blir barna stoppet om de starter å løpe. Når avdelingen skal ha gym (observasjon 4), så føler jeg at det er en forventning blant de ansatte om at barna skal sitte fint å vente til at alt er klart for aktivitet.

4.3 Sammenligning av avdeling og fellesrom

Når jeg sammenligner observasjonene som er gjort på avdelingen og fellesrommet, så finner jeg at det er både likheter og ulikheter for hvordan møtene mellom barna og pedagogene er. De likheter som jeg finner i observasjonene er at barna får begrunnelser når de blir stoppet i løping og klatring, eller når de blir bedt om å ta lekene tilbake der som de hører hjemme. De største ulikhetene jeg finner er hvordan pedagogene legger til rette for at barna kan være fysisk aktive. Slik jeg ser det så blir det på avdelingen lagt til rette for at barna kan få klatre på stoler og løpe inne, og ved løping så blir gjerne barna skjermet fra de barna som ikke løper. Slik jeg ser det så blir denne skjermingen av de barna som løper brukt for å hindre at barna ikke løper på de barna som ikke kan gå eller de som sitter å leker på gulvet, på denne måten vil sikkerheten til disse barna bli ivaretatt.

Når barna er på fellesrommet så blir det ikke lagt til rette for at de kan løpe, slik som jeg ser det så blir all form for løping stoppet når de befinner seg der. En annen ting som jeg ser når de er på fellesrommet er at pedagogene er lite fleksible i forhold til at barna tar med seg leker ut av de krokene som lekene er fordelt på. Her blir barna bedt om å ta lekene med tilbake til der hvor de skal være, i motsetning til når de er på avdelingen hvor jeg opplever at

det er greit at barna tar med seg lekene til der de vil leke med dem(bilene i observasjon 1).
Slik jeg ser det ut i fra mine observasjoner så kan møtene mellom pedagogen og barna i leken
inne bli påvirket av om de befinner seg på avdelingen eller fellesrommet.

5.0 Drøfting av mine funn

I denne delen vil jeg drøfte min problemstilling ”*hvordan møter pedagogen toddleren i leken inne?*” og de funn jeg har gjort meg i mine observasjoner. Når jeg studerer mine observasjoner så ser jeg at det er enkelte ting som går igjen. Noe av det som jeg legger merke til er blant annet at barna blir stoppet, at barna får begrunnelser og at det er ulikt hvor fleksible pedagogene er i forhold til å ta leker med seg rundt i rommet – dermed så blir det dette som blir mine funn. I denne oppgaven har jeg valgt å dele drøftingen min inn i tre kategorier, og disse er: Barna blir stoppet, begrunnelser blir gitt og variabel fleksibilitet i forhold til leker.

Det blir også viktig å få frem at funnene som jeg har gjort meg ikke nødvendigvis ikke er representativt for hvordan hele personalet i barnehagen møter toddleren, og jeg sier heller ikke at det alltid er slik som jeg ser det i mine funn. Dette er altså ikke en fasit for hvordan pedagogene møter barna, da jeg tror at det hos de fleste pedagoger gjerne kan variere hvordan de møter barna ut i fra dagsform og lignende.

5.1 Barna blir stoppet

Når jeg ser på situasjonen hvor barna løper på avdelingen (vedlegg 2), og setter den opp mot hva Rammeplanen (2017, s. 27) sier om medvirkning, som er at vi skal være bevisste på barnas ulike uttrykksformer og at vi skal legge til rette for at barna får medvirke i forhold til alder, forutsetninger og behov. I forhold til hva rammeplanen her sier, så å er inntrykket mitt etter at jeg har gjennomført denne observasjonen at Lisa i denne situasjonen har en forståelse for barnas ulike uttrykksformer og at hun legger til rette for at barna kan få medvirke i sin hverdag i barnehagen. Lisa stopper løpingen der den forgår, og deretter legger hun til rette for at barna kan få løpe et annet sted på avdelingen. Slik jeg tolker dette så er Lisa her bevisst på de ulike uttrykksformene til barna og hun viser at hun har forståelse for deres behov for å være fysisk aktiv gjennom det å løpe. Til dette sier Nyhus (2013, s. 60) at det er hvordan de voksne fanger opp, tolker forstår og svarer på barnas uttrykk som er avgjørende for hvordan barna kan få påvirke sitt liv i barnehagen.

Om vi ser på denne observasjonen fra en annen side, så er det ikke nødvendigvis ikke bare tanken på barns rett til medvirkning som var utgangspunktet for hvordan Lisa handlet i denne situasjonen, men her kan det også handle om sikkerheten til de barna som satt på gulvet eller til barna som ikke kunne gå. I denne situasjonen så kunne Lisa ha valgt å stoppe løpingen helt, men slik jeg ser det så valgte hun istedenfor å støtte opp om barnas ønske og behov for å

løpe. Så selv om barna ikke fikk løpe der som de i utgangspunktet ønsket, så ble de gitt en alternativ plass hvor dette var greit. Her så ble det både tatt hensyn til de barna som ønsket å løpe samtidig som hun kunne ivareta sikkerheten til de barna som lekte på gulvet. Dette medførte at barna ble møtt med forståelse for hvordan de som barn er, at de har behov for å være aktive og at de er barn som uttrykker seg ved at de spontant kan utnytt rommet og situasjonen de er i – det er dem Løkken (2013) kaller for en ekte toddler.

I situasjonen hvor det var noen barn som klatret på tripp trapp stoler (vedlegg 2), så oppfattet jeg det slik at det var sikkerhet til barna som var en av årsaken for at Trine hadde et ønske om at de heller klatret på lavere stoler. I denne situasjonen så ble barna stoppet i å klatre på tripp trapp stolene, men det ble lagt til rette for at de kunne få fortsette å klatre men på litt mindre stoler. Her viste Trine forståelse for deres lek og la til rette for den på en måte som gjorde at både sikkerheten til barna og deres ønske om å klatre ble ivaretatt. Hagen og Sandseter (2013, s. 323 - 324) sier at de minste barna i barnehagen har mindre aksjonsradius en de større barna, derfor vil det ha en særlig betydning at de får være fysisk aktive når de er inne. Og at de fysiske elementene ikke trenger å være så store for at den fysiske leken skal være stimulerende. De sier også at her kan stoler klatres på, gangen kan løpes i og at bordet kan de hoppe fra. Ved at Trine her ikke stoppet klatringen helt, så la hun på denne måten til rette for at de fikk være fysisk aktive inne. Når Hagen og Sandseter her snakker om aksjonsradius, så snakker de i forhold til at de minste barna ofte finner trygghet i å opphold seg i og rundt området hvor inngangspartiet til avdelingen er og at de ofte søker seg mot dette området. Dette kan medføre at de gjerne ikke får utforsket de steder som ofte inneholder de lekeapparater som innbyr til fysisk utfoldelse. Da blir det viktig at pedagogene i barnehagen legger til rette for at de har mulighet for fysisk utfoldelse inne. Her sier også Rammeplanen(2017, s. 20) at i barnehagen skal personalet legge til rette for og inspirere til lek både inne og ute. Det som Trine gjorde i denne observasjonen, var at hun la til rette for at barna kunne fortsette aktiviteten de hadde med klatring, på denne måten så viste Trine at hun forsto deres behov for å få være fysisk aktive og at hun var lydhør ovenfor deres ønsker og handlinger. Ved at Trine sier til barna at hun er redd for at de skal falle ned og slå seg, så kan man fra et annet synspunkt se på denne handlingen som et tegn på at hun var redd for at de skulle skade seg. I denne situasjonen så kunne Trine ha tilbyd seg å være tilstede under klatringen på tripp trapp stolene, på den måten kunne hun ha sikret seg at de ikke falt ned og barna ville samtidig bli gitt mulighet til å utforske større utfordringer enn hva de fikk ved å klatre på de små stolene.

Når det kommer til barnets kompetanse så sier Torsnes (206, s. 233) noe om at fokuset som man tidligere hadde på små barnet som mangelfullt og sårbart er nå borte, og de blir sett på som kompetente og aktive. Kompetansen det her er snakk om er deres kompetanse til å gå inn i relasjoner til jevngamle og barnas evne til lek. Det vil derfor bli viktig å ikke sette barna i en bås som for eksempel sier at ett åringer klarer dette og to åringer kan klare dette. Det vil også bli viktig å gi barna utfordringer som de kan strekke seg mot, men man skal heller ikke legge lista for utfordringene som man gir barna for høyt.

Kibsgaard og Sandseter (2013, s. 72) sier at for at barna skal kunne forstå og tolke en opplevelse så må barna selv ha opplevd med kroppen sin. Og at man kan ikke erstatte den direkte opplevelsen av å kjenne på ting ved at personalet forteller dem hvordan noe oppleves eller fungerer.

Ved at Trine her stoppet barna i å klatre på tripp trapp stolene så ble barnas mulighet til å skape sine egne opplevelser og erfaringer rundt nettopp disse stolene tatt fra dem. I denne situasjonen så fikk barna bare Trine sine opplevelser og erfaringer å forholde seg til når det kom til å klatre på disse stolene.

Om vi ser på situasjonen i garderoben (vedlegg 3) i forhold til hva Løkken (2004, s. 128 – 131) omtaler som toddlerstilige velkomster, så kan det her se ut som at intensjonen til disse tre barna var å ønske det nyankomne barnet velkomment ved at de kom løpende ut i garderoben og sa bø, for så at det ene barnet sier ”løpe vi”. Foruten å se denne handlingen til de tre barna som en velkomsthending, så kan man tenke seg her at det også var en invitasjon til lek. I denne situasjonen så kan også handlingen til disse barna ha vært en måte de brukte for å bekrefte vennskapet sitt ovenfor det barnet som ankom. Greve (2009, s. 94) sier at for at det skal oppstå vennskap mellom mennesker så er møte veldig viktig. Og en arena for hvor disse møtene kan forekomme regelmessig og flere ganger for dagen er i barnehagen. Det er i disse møtene at vennsksrelasjoner får mulighet til å oppstå. Slik jeg ser det så kan barnas intensjoner være mange i denne aktuelle situasjonen.

Uansett hva som var barnas intensjonen i denne observasjonen, så var ikke Hilde som var i garderoben veldig imøtekommende for deres handlinger. Det ser vi når hun sier til dem at de må gå inn igjen på avdelingen slik at hun kan ta imot barnet og få snakket med moren.

Bae (2012, s. 50 – 51) sier at om det lekende samspillet blir definert som et potensielt rom for medvirkning og ytringsfrihet, så vil dette utfordre personalet til å ha en holdning som er tolerant for humor og de lekende ytringene til barna. Dette krever at personalet er bevisst på at barn bruker lekende uttrykk i ulike situasjoner og at vi er bevisste på at de ikke alltid er ”søte

eller riktige” fra den voksnes perspektiv. Så om leveringssituasjonen ikke ble helt slik som Hilde så for seg, så kunne hun her ha støttet opp om barnas intensjoner. Hun kunne gjerne sagt noe sånt som *”se her kommer de for å ønske deg velkommen i barnehagen, jeg tror de har savnet deg”*, på denne måten kunne hun ha inkludert barna i leveringssituasjonen istedenfor å prøve å sende dem vekk. Hadde Hilde her involvert barna i leveringssituasjonen så hadde hun vist anerkjennelse for barnas lekende ytringer og det lekende samspillet mellom barna. Men i denne situasjonene så valgte hun å stoppe barna.

For meg så virket det som den andre pedagogen (Trine) så hvilke intensjoner og ønsker disse barna hadde. Og når Trine åpnet døren inn til det lille rommet og sa at de kunne få løpe der, så la hun til rette for deres ønsker og intensjoner. Selv om løpingen til garderoben ble stoppet, så ble de allikevel gitt mulighet til å fortsette å løpe og samhandlingen mellom disse barna kunne fortsette. Ved at Trine gjorde dette så la hun samtidig til rette for at det i garderoben ble noe roligere, noe som medførte at beskjeder kunne bli formidlet uten at de ble avbrutt av barna. Handlingen til Trine førte også til at det ble roligere på avdelingen for de andre barna som satt ved bordet å tegnet og puslet, siden løpingen ble begrenset til å forgå på lille rommet og ikke mellom avdelingen og garderoben.

Hvis vi ser på situasjonen når avdelingen skal ha gym (vedlegg 5), når de her kommer opp på fellesrommet så er det ikke klargjort for dette. Det fører til at barna løper for å finne seg leker, her sier Trine til barna at de kan komme og sitte sammen med henne å synge til alt er klart for gym. Slik jeg ser det som skjer her er at det er forventet at barna skal sitte fint å vente til alt er klart, og derfor blir de stoppet når de går bort til de ulike lekene. Hva om fellesrommet hadde vært gjort klart for gym på forhånd, da hadde man kunne startet aktiviteten som var tenkt med en gang. Da kunne man ha unngått at barna løp for å finne seg leker og barna hadde samtidig sluppet å vente på at alt ble klargjort for den tenkte aktiviteten. Om man hadde gjort alt klart på forhånd så kunne pedagogene også unngått at de måtte stoppe barna.

5.2 Begrunnelser blir gitt

Et annet funn jeg finner når jeg går igjennom mine observasjoner er at når barna blir stanset i noe de holder på med, så får de begrunnelser på hvorfor pedagogene velger å stoppe dem. Dette gjelder både på avdelingen og på fellesrommet, de begrunnelsene barna får handler som oftest om sikkerhet eller at det er regler som må overholdes. Når barna blir stanset i løpingen på avdelingen (vedlegg 2) så får de en forklaring av Lisa, hvor hun forteller dem at siden ikke

alle kan gå og for at de ikke skal løpe på dem så er det best å løpe der som de ikke er. Deretter viser Lisa dem hvor de kan få løpe, når pedagogen handler på denne måten så anerkjenner hun leken mellom barna, deres ønsker og behov. Ved at hun gjør dette så lar Lisa barna få mulighet til å være fysisk aktive når de er inne.

Når de blir stoppet i løping på fellesrommet (vedlegg 4), så blir barna forklart at når de er på fellesrommet så er det regler som sier at de ikke har lov til å løpe der. Det som jeg ser i denne situasjonene er at barna får en begrunnelse på hvorfor de blir stoppet, men at de ikke får en forklaring på hvorfor man har slike regler på fellesrommet. Til dette sier Wolf (2017, s. 83) at vi som personal kan fremme og ivareta leken, men for å gjøre dette så krever det at vi har et avslappet forhold til grenseoverskridelser fra barna, og at vi ser på leken som en måte for å være tilstede på.

En annen ting jeg ser ved gjennomgang av mine observasjoner er at barna blir gitt begrunnelser både når de blir stoppet helt og når de blir gitt andre alternativer. Ved at barna får begrunnelser eller forklaringer på hvorfor de blir stoppet eller hvorfor de ikke kan ta leker med seg leker utenfor de tilviste områdene, så blir barna møtt med større respekt enn om pedagogene bare hadde stoppet dem.

5.3 Variabel fleksibilitet i forhold til leker

Når jeg går igjennom mine observasjoner så finner jeg et tredje funn, dette funnet handler om at det er variasjoner på hvor fleksible pedagogene er i forhold til å ta med seg leker rundt i rommet de befinner seg i. Slik jeg ser dette så er det på avdelingen greit at barna tar med seg leker rundt i rommet, mens når de er på fellesrommet så er det ikke greit at de tar med seg leker ut fra korskene som lekene er inndelt i.

Om vi ser på situasjonen hvor barna leker med kjøkkenting på fellesrommet (vedlegg 4), hvor to av barna gikk i kjøkkenkroken og fant frem mat og panner som de dekket på med på et bord som ikke var i kjøkkenkroken. I denne leken så ble barna stoppet i leken der den foregikk, og ble fortalt at det var på grunn av at det var regler for lekene skulle være. Når barna i denne observasjonen fikk beskjed av Hege om å ta med lekene med tilbake til kjøkkenkroken, så ryddet barna etterhvert motvillig leken tilbake. Denne handlingen til Hege medførte at leken stoppet opp etter at barna hadde tatt leken tilbake i kjøkkenkroken.

Wolf (2015, s. 33) sier at leken i barnehagen kan bli påvirket av personalet på ulike måter.

Personalet kan både være med på å hindre leken, men de kan også legge til rette for og skape

muligheter for lek. Hva om Hege i denne situasjonen ikke hadde stoppet barna, men heller hadde bemerket hvor fint de hadde dekket på bordet eller at maten så god ut. Videre kunne hun spurt om å få være med å leke eller om hun kunne få smake på maten. På denne måten kunne Hege ha vist respekt for og anerkjent leken som barna hadde. Jeg tror at om hun hadde gjort dette så hadde hun gitt grobunn til leken, og leken kunne ha fortsatt og gjerne utviklet seg videre.

I denne observasjonen så ble barnas lek begrenset til et område som de voksne i barnehagen hadde forhåndsbestemt og det ble vist lite fleksibilitet i forhold til å ta lekene med seg ut av det gitte området.

Bae (2012, s. 19) sier at for å ha respekt for måten barna uttrykker opplevelser å valg på, så kreves det mer enn at barna får velge mellom alternativer som vi voksne allerede har forhåndsbestemt. I forhold til det som Bae her sier, så er det en liten eller ingen mulighet for barna til å leke med lekene der som de ønsker når de er på fellesrommet.

I motsetning til når de er på avdelingen, der ser det ut for at pedagogene er mer fleksible i forhold til å ta med seg leken der de ønsker. På avdelingen så er det heller ikke rommet inndelt i soner for ulik lek. Hvis vi ser på den situasjonen hvor noen av barna løper med biler på avdelingen (vedlegg 2), så blir barna stoppet i løpingen der som den foregår. I denne situasjonen får barna et alternativ til hvor de kan fortsette å løpe, og de får lov til å ta bilene med seg. I denne observasjonen så viste Lisa fleksibilitet ovenfor at barna kunne ta med seg leker til der som leken deres kunne foregå. Lisa møtte barna med respekt og forståelse for leken som de hadde ved at hun la til rette for at den kunne fortsette.

6.0 Avslutning

I denne oppgaven har jeg tatt for meg problemstillingen ”hvordan møter pedagogen toddleren i leken inne?”. Etter å ha foretatt fire observasjoner så har jeg fått en viss innsikt i hvordan barna blir møtt av pedagogene i barnehagen. På grunnlag av mine observasjoner så vil jeg konkludere med at pedagogen møter toddleren i leken inne ved å stoppe dem, de gir dem begrunnelser og at de møter barna med ulik fleksibilitet i forhold til leker.

I forkant av denne oppgaven så har jeg gjennom min jobb i barnehagen sett og erfart ulike måter pedagogen møter toddleren på i leken inne. Med mine tidligere erfaringer som utgangspunkt, så ble det til at jeg hadde et ønske om å se mer på akkurat dette temaet. Jeg vil si at ved å ha tatt i bruk deltagende observasjoner så har jeg fått en større innsikt i og forståelse for disse møtene. Etter at jeg har sett på observasjonene fra avdelingen og fellesrommet opp mot hverandre, så sitter jeg igjen med en opplevelse av at det kan være store variasjoner i hvordan pedagogene møter toddleren. Jeg opplever også at møtene kan bli påvirket av hvor i barnehagen barna og pedagogene befinner seg, og om det ligger føringer for de ulike rommene man bruker.

Prosessen jeg har vært igjennom når jeg har skrevet denne bacheloroppgaven har vært lærerik. Jeg sitter igjen med en større forståelse for måten de små barna kommuniserer med hverandre på, leker og for hvordan de samhandler.

Et annet utbyttet som jeg sitter igjen med etter å jobbet med denne bacheloroppgaven er at jeg har fått en større innsikt i hvordan vi som pedagoger møter barna i deres lek. Samtidig så har jeg også fått en forståelse for hvordan vi kan legge til rette for at disse møtene kan oppleves positive for barna.

Mitt håp med denne oppgaven er at den skal kunne sette i gang refleksjoner i personalgruppa, og at dette kan føre til endring som gjør at man setter spørsmål med de normer og regler som kan råde i barnehagen. Noe som jeg håper at vil føre til at vi blir mer bevisste i møte med toddleren i deres lek.

Litteraturliste

- Alvestad, T. (2012). Små barns forhandlinger i lek. Oslo: Cappelen Damm akademisk.
- Askland, L., & Sataøen, S. O. (2013). Utviklingspsykologiske perspektiver på barns oppvekst (3. utg.) Oslo: Gyldendal akademisk.
- Bae, B (2012) *Barnehagebarns medvirkning*. I Bae, B. (Red.). (2012). Medvirkning i barnehagen: Potensialer i det uforutsette. (S. 13 – 31). Bergen: Fagbokforlaget.
- Bae, B (2012) *kraften i lekende samspill*. I Bae, B. (Red.). (2012). Medvirkning i barnehagen: Potensialer i det uforutsette. (S. 33 – 56). Bergen: Fagbokforlaget.
- Bae, B. (Red.). (2012). Medvirkning i barnehagen: Potensialer i det uforutsette. Bergen: Fagbokforlaget.
- Bakke, A (2013) *Å vente på vandråper* i Haugen, S., Løkken, G., & Røthle, M. (Red.). (2013). Småbarnspedagogikk Fenomenologisogestetiske tilnærmingar (2. utg.). (s . 238 – 253) Oslo: Cappelen Damm akademisk.
- Christoffersen, L., & Johannesen, A. (2012). Forskningsmetode for lærerutdanningene. Oslo: Abstrakt.
- Drugli, M. B. (2017). Liten i barnehagen. Oslo: Cappelen Damm akademisk.
- Greve, A. (2009). Vennskap mellom de yngste barna i barnehagen. : Nordisk barnehageforskning, 2(2), 91-98.
- Gulpinar, T., Hernes, L. & Winger, N. (Red.) (2016). Blikk fra barnehagen. Bergen: Fagbokforlaget
- Hagen, T. L. og Sandseter, E. B. H. (2013) Bevegelseslek i innemiljø. I Sandseter, E. B. H., Hagen, T. L., & Moser, T. (Red.). (2013). Kroppslighet i barnehagen: Pedagogisk arbeid med kropp, bevegelse og helse(2. utg.). (s. 321 – 334) Oslo: Gyldendal akademisk
- Haugen, S., Løkken, G., & Røthle, M. (Red.). (2013). Småbarnspedagogikk Fenomenologisogestetiske tilnærmingar (2. utg.). Oslo: Cappelen Damm akademisk.
- Jacobsen, D. I. (2015). Hvordan gjennomføre undersøkelser?: Innføring i samfunnsvitenskapelig metode (3. utg.). Kristiansand: Høyskoleforlaget
- Jansen, E, K. (2013) På sporet av medvirkning og læring: De yngste barna og spenningsfeltet mellom det planlagte og det spontane. Bergen: Fagbokforlaget
- Kibsgaard og Sandseter (2013). Bevegelseslek i barnekulturen, tradisjoner og kulturelt mangfold. I Sandseter, E. B. H., Hagen, T. L., & Moser, T. (Red.). (2013). Kroppslighet i barnehagen: Pedagogisk arbeid med kropp, bevegelse og helse(2. utg.). (s. 65 -80) Oslo: Gyldendal akademisk

- Moser, T. (2013) Den sosiale kroppen. I Sandseter, E. B. H., Hagen, T. L., & Moser, T. (Red.). (2013). Kroppslighet i barnehagen: Pedagogisk arbeid med kropp, bevegelse og helse (2. utg.). (s. 81 – 97) Oslo: Gyldendal akademisk
- Nyhus, M. R. (2013). Ventebølger. Venting og de yngste barnas rom for medvirkning i barnehagen. Bergen: Fagbokforlaget.
- Postholm, M.-B., & Jacobsen, D. J. (2011). Læreren med forskerblick: Innføring i vitenskapelig metode for lærerstudenter. Kristiansand: Høyskoleforlaget.
- Torsnes, E. (2016) De yngste barnas vandring – med blick på det fysiske miljøet. I Gulpinar, T., Hernes, L. & Winger, N. (Red.) (2016). Blick fra barnehagen. (S . 231-246). Bergen: Fagbokforlaget
- Røthle, M. (2013) Møtet med de lekende barna. I Haugen, S., Løkken, G., & Røthle, M. (Red.). (2013). Småbarnspedagogikk Fenomenologisogestetiske tilnærmingar (2. utg.). (s. 121 – 141) Oslo: Cappelen Damm akademisk.
- Sandseter, E. B. H., Hagen, T. L., & Moser, T. (Red.). (2013). Kroppslighet i barnehagen: Pedagogisk arbeid med kropp, bevegelse og helse(2. utg.). Oslo: Gyldendal akademisk
- Utdanningsdirektoratet. (2017). Rammeplan for barnehagen: Innholdet og oppgåvene.
- Wolf, K. R. D. (2014). Små barns lek og samspill: I barnehagen. Oslo: Universitetsforlaget.
- Wolf, K. R. D. (2017). Medvirkning til barns spontane lek i barnehagen. Oslo: Universitetsforlaget.

Vedlegg

Her legger jeg ved samtykkeskjemaet som jeg brukte og de fire observasjoner som jeg gjennomførte.

Informasjonsskriv og samtykkeskjema

Jeg heter Anita Skjerdal og studerer ved barnehagelærerutdanninga på HVL Stord.

Våren 2018 skal jeg skrive bacheloroppgave. I arbeidet med denne oppgaven ønsker jeg å foreta observasjoner i barnehagen

Oppgaven er en kvalitativ undersøkelse, og av den grunn trenger jeg frivillige som jeg kan observere. Jeg ønsker å observere i en av avdelingene i deres barnehage. Jeg vil foreta en deltakende observasjon, det vil si at jeg deltar i samhandling med både barn og voksne i observasjonene som jeg gjennomfører. På denne måten så vil det ikke bli synlig for barna og dere som voksne at jeg observerer. Barnehagen og de som jeg observerer vil bli anonymisert under transkriberinga og opplysninger som kan avdekke identiteten til barnehagen, ansatte og barn vil bli utelatt. Før jeg gjør disse observasjonene så ønsker jeg at de personer jeg vil observere skriv under på et samtykkeskjema. Dette kan oppbevares i barnehagen.

Tittelen på oppgaven min er: Medvirkning og toddlerkultur

Problemstillingen for oppgaven min er: Hvordan møter pedagogen toddleren i leken inne?

(Når jeg i denne bacheloroppgaven snakker om pedagogen, så er dette et begrep jeg har valgt å bruke på alle de ansatte.....Dette har jeg valgt å gjøre for å unngå å bruke så mange ulike begreper på de voksne).

Dersom dere har mulighet og ønsker om å delta i denne studien så kan de kontakte meg på e-post: anitaskjerdal@outlook.com eller telefon: 92681468. Jeg ønsker snarest mulig svar, og har behov for å komme i gang med observasjonene i løpet av uke 13/14.

Ta gjerne kontakt med meg eller min veileder på Høgskolen på Vestlandet ved spørsmål. Veilederen min er Marit Frimannslund. E-posten hennes er: Marit.frimannslund@hvl.no

Samtykke til deltakelse i studien

Jeg har mottatt informasjon om studien, og er villig til å bli observert av

Anita Skjerdal i forbindelse med hennes bacheloroppgave om medvirkning og toddlerkultur.

(Dato og signatur informant)

Vedlegg 2

Observasjon 1 - på avdeling.

Denne observasjonen er tatt etter frokost. På avdelingen er det nå tre ansatte og meg, pluss åtte barn i alderen 1.1 – 2.3 år. Diverse leker er funnet frem og det ser for meg ut som at barna koser seg. Hege og Lisa som er to av pedagogene på avdelingen står ved kjøkkenet på avdelingen og diskuterer hva de skal ha til lunsj denne dagen, mens jeg og den tredje pedagog Trine sitter på gulvet sammen med barna.

Etter som tiden går så starter det ene barnet å løpe med en bil frem og tilbake mellom kjøkkenet og der som vi sitter med resten av barna. Det går ikke lang tid før to av de andre barna henger seg på denne løpingen, samtidig som to andre barn starter å klatre på tripp trapp stolene. Da snur Lisa seg og sier til de barna som løper at det ikke er lov til å løpe inne på avdelingen, men at om de ønsker så kan de få ta bilene med seg ut i garderoben og løpe med dem der. (Lisa forklarer dem at de ikke kan løpe inne på avdelingen siden det ikke er alle som kan gå, og for at de ikke skal løpe på dem så er det best å ta løpingen der som de ikke er). Lisa følger dem ut i garderoben og setter seg ned slik at hun sitter mellom garderoben og avdelingen. Deretter sier hun til dem at når de er ferdige å løpe så kan de gå inne igjen på avdelingen. Trine sier til de barna som klatrer på tripp trapp stolene at de må være forsiktige, og at det kanskje er bedre å klatre på de små stolene som står ved det lave bordet. Så sier Trine at hun er redd for at de skal falle å slå seg, så går hun for å snu de små stolene slik at det blir lettere for barna å klatre på dem.

Vedlegg 3

Observasjon 2 - på avdeling.

Denne observasjonen er tatt på morgenen før frokost. På avdelingen så er nå Trine og Hilde t og meg på jobb, ni av barna er kommet og de er i alderen 1,5 – 2,3 år. Hilde spør barna hva det er de vil leke med, og starter å sette frem leker. Samtidig som Trine sier til Hilde at ”vi tar frem tegnesaker og puslespill, dette er behagelige aktiviteter og det vil holde gruppa rolige i leveringstiden”. Så sier de til meg at på denne måten så hindrer vi mest mulig at barna løper ut i garderoben når de andre barna kommer. Barna blir så satt ved bordet for å tegne og pusle, etter en liten stund så går det i døren inn til avdelingen og et nytt barn ankommer barnehagen, Hilde går ut for å ta imot barnet, samtidig så klatrer et av barna ned fra stolen sin og løper ut og sier bøøø til den nyankomne barnet..... da sier Hilde at han må gå inn, slik at hun kan ta imot barnet og få snakket med mammaen. Det som så skjer er at det kommer to barn til ut i garderoben, også disse ønsket barnet som nettopp kom velkommen ved å si bø! Det som skjer så er at disse barna ser på hverandre og et av dem sier ”løpe vi”. Det resulterte i at de tre barna som var gått ut i garderoben og barnet som nettopp var kommet begynner å løpe frem og tilbake mellom garderoben og avdelingen. Da sier Trine at vi kan ikke løpe mellom garderoben og avdelingen nå som det er flere barn som skal bli levert. Så går hun for å åpne døren inn til ”lillerommet” og sier til barna som løper at de kan få løpe der inne. Videre sier Trine til barna at det blir så urolig når de løper mellom avdelingen og garderoben i leveringstiden.

Vedlegg 4

Observasjon 3 - på fellesrommet.

Denne observasjonen er gjort på fellesrommet til barnehagen, når det kommer til dette rommet så foreligger det endel uskrevne normer og regler blant de ansatte for bruken av det. Blant annet at leken skal være i de områdene som de er inndelt i og at man ikke skal klatre og løpe rundt i rommet. Dette er et rom som blir brukt om morgenen og ettermiddagen for å samle alle avdelingene, resten av dagen står dette rommet disponibelt for dem som måtte ønske å bruke det. Fellesrommet er delt inn i soner, hvor det er et område for bil lek, en kjøkken og dukkekrok, en krok for bruk av klosser og et stort område hvor det står to bord med benker. Det finnes ulike balanseapparater som kan settes frem til bruk ved for eksempel gym, det finnes også ulike musikkinstrumenter som man kan ta i bruk. (Balanseapparatene og musikkinstrumentene skal kun brukes med oversyn eller deltakelse fra de voksne).

Jeg, Hege og Lisa tar med oss syv av barna i alderen 1,11 – 2,3 år opp på barnehagens fellesrom.

Det første tre av barna gjør er å løpe bort til bilkroken, hvor de finner seg hver sin store bil som de starter å løpe rundt i rommet med. Da går Lisa bort til dem og sier at bilene skal være i bilkroken og at løpe kan vi gjøre når vi går ut. Lisa minner samtidig barna på at det er regler på fellesrommet som sier at man ikke skal løpe og at lekene skal være i de krokene som de er inndelt i.

To av de andre barna går til kjøkken og dukkekroken, de finner frem panner og ulik mat som de dekker på med på ett av bordene. Disse barna får beskjed av Hege om at de må ta lekene med seg tilbake til kjøkkenkroken og heller dekke på det lille bordet som står der. Barna hørte etterhvert på hva Hege sier, og sammen med Hege så legger barna motvillig leken tilbake i kjøkkenkroken før de går bort til kroken med klosser og startet å stable de store klossene.

Et annet barn går bort for å finne seg en dukkevogn og en dukke, hun legger dukka i vognen og begynner å trille den rundt i rommet. Om ikke lenge så går et annet barn og finner seg en vogn også, og de to begynner å løpe rolig rundt i rommet, da sier Lisa at vi må gå med rolig med vognene..... Da svarer det ene barnet ”vi har det travelt....”. Til dette så svarer Lisa ”husk at når vi er på fellesrommet så må vi gå, og ikke løpe med vognene”.

Vedlegg 5

Observasjon 4 – på fellesrommet

Trine, Hege og meg tar med oss seks barn i alderen 1,7 – 2,1 år opp på fellesrommet. Målet denne dagen er å ha gym med de ulike balanse og klatre apparatene. Mens Trine begynner å finne frem apparatene, så løper barna bort til de ulike lekekrokene og finner seg noe å leke med. To av gutta starter å løpe med biler og får her beskjed av Hege om at bilen må være i bilkroken. Trine som ikke setter frem apparatene de skal bruke, sier til barna at de skal komme bort til henne - så kan de sitte og synge til det er klart for gym. Ingen av barna hører på hva Trine sier, og snart har alle startet å løpe. Man hører en felles latter blant barna og det ser ut som at de fryder seg. Men Trine gir seg ikke, og går bort for å stoppe barna. Hun minner dem samtidig på regelen som sier at når de er på fellesrommet så skal de ikke løpe, men at de kan løpe når de kommer ut. Så sier Trine igjen til barna at de kan heller sette seg ned på gulvet og at de kan synge noen sanger frem til alt er klart.